

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 104/03-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho na verejnom zasadnutí 13. októbra 2003 prerokoval prijatú sťažnosť O. G., bytom K., zastúpeného komerčným právnikom JUDr. J. Č., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 C 732/98 a v súčasnosti vedenom pod sp. zn. 15 C 794/00 a 10. novembra 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 C 732/98 a v súčasnosti vedenom pod sp. zn. 15 C 794/00 p o r u š i l právo O. G., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prierahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. O. G. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. O. G. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 13 200 Sk (slovom trinásťtisíc a dve slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť komerčnému právnikovi JUDr. J. Č., K., na jeho účet do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 104/03-11 z 28. mája 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť O. G., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného komerčným právnikom JUDr. J. Č., K., namietajúcu porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 C 732/98 a v súčasnosti vedenom pod sp. zn. 15 C 794/00 na ďalšie konanie.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal, aby ústavný súd okrem vyslovenia porušenia označených práv priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 60 000 Sk a napokon priznal náhradu trov jeho právneho zastúpenia, ktoré vyčíslil v sume 29 678 Sk.

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd Košice II, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením sp. zn. Spr. 725/03 zo 16. júna 2003 a sťažovateľ, zastúpený svojím právnym zástupcom, stanoviskom z 11. júla 2003.

Okresný súd vo vyjadrení vykonal chronologický popis svojich úkonov v doterajšom konaní a k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti uviedol, že „...dĺžka predmetného konania bola vo veľkej miere zapríčinená predovšetkým samotnými žalobcami, ktorí súdny poplatok zaplatili v správnej výške až na výzvu súdu ..., tiež neujasnenosťou ich podania ... neupresnili žalobu ani v súdom stanovenej lehote a túto zobrali späť až po piatich mesiacoch od informatívneho výsluchu ...

Po čiastočnom zastavení konania síce došlo zo strany súdu k prietahu v konaní, ako som to už uviedol v odpovedi na sťažovateľom podanú sťažnosť, ale po vytýčení prvého pojednávania súd vo veci plynulo konal ...

Nezanedbateľná je aj skutočnosť, že v súdnom oddelení vo veci konajúcej sudkyne je 700 nevybavených vecí a tento objektívny dôvod neumožňoval priebežne konať v namietanej veci, pričom ... sa ... nejedná o skutkovo a právne jednoduchý spor“.

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu konkretizoval (rovnako ako v sťažnosti) jednotlivé obdobia v sťažnosťou napadnutom konaní, v ktorých došlo k zbytočným prietahom, nasledovne:

- od mája 1998 do 25. januára 2000, „... kedy konajúca sudkyňa predvolala žalobcov na informatívny výsluch, teda takmer 20 mesiacov, keď súd nevykonal žiadny úkon vo veci ...“;
- od 5. septembra 2000 „... kedy nadobudlo právoplatnosť uznesenie súdu, ktorým bol nárok sťažovateľa vylúčený na samostatné konanie a konanie o nárokoch navrhovateľov v 2. až 6. rade bolo zastavené, do júna 2002, kedy okresný súd určil termín prvého pojednávania na 04. 09. 2002, ubehlo teda 21 mesiacov, počas ktorých okresný súd nevykonal vo veci žiadny úkon ...“

Ďalej uviedol, že okresný súd sa hodnotením týchto období vo svojom vyjadrení nezaoberal, a zdôraznil, že „... Toto sú hlavné obdobia, na ktoré chcem predovšetkým upriamiť pozornosť ústavného súdu“.

Súčasne oznámil, že „... sťažovateľ neudeluje súhlas na upustenie od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti a trvá na tom, aby sa o veci samej konalo ústne pojednávanie“.

Sťažovateľ k sťažnosti pripojil odpoveď predsedu okresného súdu sp. zn. Spr. 2363/02 z 10. júna 2002 na jeho sťažnosť na prietahy v konaní. Okresný súd ňou priznal prietahy v konaní: „... Po prešetrení sťažnosti som zistil, že Vaša sťažnosť je dôvodná...“

... Od 5. 9. 2000 skutočne vznikali prietahy v konaní a za tieto sa Vám ospravedlňujem. Boli však spôsobené aj objektívnymi dôvodmi, a to veľkým počtom nevybavených vecí aj v súdnom oddelení vo veci konajúcej sudkyne (vyše 600 vecí)“.

V dôsledku neudelenia súhlasu na upustenie od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti sťažovateľom ústavný súd predmetnú sťažnosť prerokoval na ústnom pojednávaní konanom 13. októbra 2003. Na pojednávaní sa zúčastnil právny zástupca sťažovateľa. Predseda okresného súdu svoju neúčasť na ústnom pojednávaní písomne ospravedlnil. Právny zástupca sťažovateľa na ústnom pojednávaní zotrval na obsahu sťažnosti a doteraz predložených písomných prejavoch (stanoviskách).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

A) Návrhom zo 7. novembra 1997 doručeným z miestne nepríslušného súdu (Okresný súd Košice I) na Okresný súd Košice II dňa 15. decembra 1997 sa sťažovateľ

a ďalší piati navrhovatelia domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (vec bola vedená na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 732/98).

Okresný súd 9. februára 1998 predvolal navrhovateľov č. 2 a č. 4 na pohovor a 23. apríla 1998 vyzval navrhovateľov č. 4 až č. 6 na zaplatenie súdneho poplatku.

Sťažovateľ žiadal 14. mája 1998 o oslobodenie od povinnosti platiť súdne poplatky.

Podľa pokynu pre súdnu kanceláriu z 15. mája 1998 mal byť súdny spis predložený podpredsedníčke súdu „na pridelenie“, lebo navrhovatelia č. 1 až č. 3 požiadali o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a navrhovatelia č. 4 až č. 6 súdny poplatok zaplatili.

Okresný súd 25. januára 2000 predvolal všetkých navrhovateľov a odporcu na informatívny výsluch. Súčasne vyzval odporcu (mesto Košice) na vyjadrenie k návrhu.

Podľa zápisnice z informatívneho pohovoru z 18. februára 2000 mali navrhovatelia upresniť petit návrhu a pokúsiť sa o zmier s odporcom.

Dňa 16. marca 2000 upresnil sťažovateľ petit návrhu.

Okresný súd 23. marca 2000 predvolal právnu zástupkyňu sťažovateľa na 30. marec 2000 za účelom upresnenia návrhu (petitu a okruhu účastníkov). Zásielka nebola poštou doručená.

Dňa 17. júla 2000 navrhovatelia č. 4 až č. 6 odstúpili od podaného návrhu a súhlasili, aby vo veci ďalej výlučne konal len sťažovateľ.

Okresný súd uznesením z 31. júla 2000 zastavil konanie o návrhu navrhovateľov č. 2 až 6 a vylúčil návrh sťažovateľa na samostatné konanie (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 5. septembra 2000).

Na výzvu okresného súdu z 31. júla 2000 odporca doručil 20. septembra 2000 vyjadrenie k upresnenému návrhu sťažovateľa, ktorému toto vyjadrenie odporcu okresný súd doručil 17. októbra 2000).

Dňa 28. novembra 2000 bol daný pokyn súdnej kancelárii, aby vyznačila v registri skončenie veci sp. zn. 15 C 732/98 a pripojila tento súdny spis k súdnemu spisu sp. zn. 15 C 794/00 (t. j. ku konaniu o návrhu sťažovateľa vylúčeného na samostatné konanie).

B) (zo spisu sp. zn. 15 C 794/00)

Sťažovateľ 24. apríla 2002 oznámil zmenu svojho právneho zástupcu.

Okresný súd 5. júna 2002 vytýčil termín pojednávania na 4. september 2002. Sťažovateľ 27. júna 2002 navrhol vypočuť piatich svedkov.

Okresný súd 17. júla 2002 predvolal na pojednávanie najstaršieho z navrhovaných svedkov.

Na pojednávaní konanom 4. septembra 2002 boli vypočutí účastníci konania, svedok a dcéra sťažovateľa. Pojednávanie bolo odročené na 23. október 2002.

Odporca oznámil okresnému súdu 9. septembra 2002, že vyvlastňovací spis (týkajúci sa predmetnej nehnuteľnosti) sa nachádza v archíve mesta Košice.

Okresný súd 10. septembra 2002 vyzval Okresný úrad Košice I (ďalej len „okresný úrad“) na predloženie príslušného administratívneho spisu (č. výst. 6683/1968-50). Spis bol doručený okresnému súdu 18. októbra 2002.

Podľa úradného záznamu z 22. októbra 2002 bolo pojednávanie (stanovené na 23. október 2002) telefonicky odročené na neurčito a súčasne bolo vyžiadané z okresného úradu predloženie dokladov o doručovaní rozhodnutia o vyvlastnení pozemku účastníkom konania. Okresný úrad 30. októbra 2002 doručil okresnému súdu kópiu potvrdenia o doručení vyvlastňovacieho rozhodnutia zaslaného na meno sťažovateľa.

Okresný súd 23. januára 2003 vytýčil termín pojednávania na 12. február 2003, vyzval Katastrálny úrad Košice II na predloženie dokladov potvrdzujúcich nadobudnutie predmetnej nehnuteľnosti československým štátom a mestom Košice. Súčasne vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na predloženie potvrdenia o majetkových pomeroch sťažovateľa a na odôvodnenie určenia vlastníctva k celkovej výmere nehnuteľnosti (právny zástupca sťažovateľa predložil požadované 31. januára 2003).

Odporca sa k návrhu sťažovateľa vyjadril 11. februára 2003.

Pojednávanie konané 12. februára 2003 bolo po vypočutí účastníkov odročené na 26. február 2003.

Okresný súd 20. februára 2003 urgoval Katastrálny úrad Košice II, aby predložil požadované dokumenty (boli predložené 21. februára 2003).

Na pojednávaní konanom 26. februára 2003 po prednesoch právnych zástupcov účastníkov okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 15 C 794/00-98.

Po súhlase predsedu okresného súdu na predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku bol tento daný na písanie 8. apríla 2003, expedovaný 11. apríla 2003 a doručený účastníkom 24. apríla 2003.

Odporca podal proti rozsudku 9. mája 2003 odvolanie. Dňa 12. mája 2003 bol daný pokyn súdnej kancelárii na vyžiadanie súdneho poplatku za odvolanie a zaslanie odvolania na vyjadrenie sťažovateľovi (súdny poplatok zaplatil odporca 13. júna 2003 a vyjadrenie sťažovateľa k odvolaniu bolo doručené okresnému súdu 18. júna 2003).

Dňa 24. júla 2003 bol predmetný spis doručený Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie o odvolaní.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa odseku 2 citovaného článku ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa odseku 3 citovaného článku ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.“

Podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 dohovoru „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...)“.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po vykonanom dokazovaní vyniesol rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie označených základných práv, prikáže okresnému súdu vo veci konať, prizná mu primerané finančné zadostučinenie a náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Sťažovateľom podaná sťažnosť na prietahy v konaní v zmysle príslušných ustanovení zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov nevedla k náprave.

2. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6

ods. 2 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu. Ústavný súd (obdobne ako ESLP) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

2.1. Predmetom konania na okresnom súde je rozhodovanie o návrhu na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o ktorom sa začalo na okresnom súde konať 15. decembra 1997 (po postúpení návrhu z miestne nepríslušného súdu) a konanie nie je doteraz právoplatne skončené (vo veci samej bolo rozhodnuté rozsudkom 26. februára 2003, proti ktorému podal odvolanie odporca). Vec je v súčasnosti (od 24. júla 2003) na odvolacom súde.

Ústavný súd zo skutočností uvádzaných okresným súdom ani z obsahu spisu nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver takej zložitosti posudzovanej veci (právnej, resp. faktickej), ktorá by mohla negatívne ovplyvniť jej doterajší priebeh, no najmä dĺžku konania.

2.2. Pri posudzovaní správania sťažovateľa v preskúmvanej veci ústavný súd konštatoval, že na jeho ťarchu (spolu s ostatnými navrhovateľmi) treba pripísať skutočnosť, že sa na okresný súd obrátili s návrhom na začatie konania, ktorý nemal všetky predpísané náležitosti, pričom odstraňovanie týchto nedostatkov napriek snahe okresného súdu trvalo v podstate až do 16. marca 2000. V tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že požiadavka na konanie bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. na konanie v primeranej lehote v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom návrhu na začatie konania, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti (pozri I. ÚS 41/02).

2.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetné konanie o návrhu sťažovateľa (pôvodne vedené pod sp. zn. 15 C 732/98), ktorý podal spolu s ďalšími piatimi navrhovateľmi (voči nim bolo konanie právoplatne zastavené 5. septembra 2000), začalo 7. novembra 1997 a do meritórneho rozhodnutia (rozsudku) okresného súdu (26. februára 2003), resp. do postúpenia súdneho spisu na rozhodnutie o odvolaní (24. júla 2003) trvalo na okresnom súde vyše päť rokov a osem mesiacov.

Uvedené obdobie možno podľa názoru ústavného súdu rozdeliť do dvoch relatívne samostatných období. Prvé obdobie, ktoré trvalo od podania návrhu do 6. marca 2000, keď sťažovateľ upresnil petit svojho návrhu tak, že súd mohol o ňom rozhodovať, bolo charakterizované snahou súdu o odstránenie nedostatkov návrhu na začatie konania výzvami na zaplatenie súdneho poplatku, resp. rozhodovaním o oslobodení od povinnosti platiť súdne poplatky, nesmerovalo teda k rozhodnutiu o veci samej. Nedostatky návrhu na začatie konania, resp. nesplnenie poplatkovej povinnosti môžu byť posúdené ako dôvod vzniknutých prietáhov, ktoré treba plne pripísať na vrub sťažujúceho sa navrhovateľa. Na druhej strane podľa názoru ústavného súdu aj proti takémuto správaniu sťažovateľa, ktoré spôsobuje prietahy v súdnom konaní alebo ho neprimerane predlžuje, Občiansky súdny poriadok poskytuje všeobecnému súdu viaceré procesné prostriedky, ktoré dovoľujú za dodržania všetkých garancií spravodlivého procesu ukončiť toto správanie účastníka konania prípadne aj meritórnym zamietnutím jeho žaloby (pozri I. ÚS 40/02). V tomto zmysle kvalifikoval ústavný súd postup okresného súdu v období od 15. mája 1998 do 25. januára 2000 v trvaní vyše dvadsiatich mesiacov, v ktorom nevykonal žiaden procesný úkon, ako konanie so zbytočnými prietahmi v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ani v ďalšom období, ktoré nasledovalo po doplnení návrhu sťažovateľom, no najmä po tom, ako okresný súd 31. júla 2000 zastavil konanie o návrhu navrhovateľov č. 2 až 6 a vylúčil návrh sťažovateľa na samostatné konanie, a trvalo do rozhodnutia vo veci samej, resp. do postúpenia súdneho spisu odvolaciemu súdu, sa okresný súd nevyhol takým obdobiam nečinnosti, ktoré bolo možné charakterizovať ako konanie so zbytočnými prietahmi. Ide najmä o obdobie od 5. septembra 2000 do 5. júna 2002, keď okresný súd

vytýčil termín pojednávania vo veci na 4. september 2002. Aj toto obdobie v trvaní dvadsaťjeden mesiacov bez akéhokoľvek procesného úkonu okresného súdu vo veci samej hodnotil ústavný súd ako konanie so zbytočnými priet'ahmi.

Ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu v predmetnom konaní bol v zmysle už vyššie uvedeného konaní, ktoré nevykazovalo znaky plynulého a efektívneho konania, teda bol konaní, ktorým došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na konanie bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a aj práva garantovaného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa môže realizovať len prostredníctvom takého konania (činnosti) súdov, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa občan obrátil na orgán súdnej moci. K zbytočným priet'ahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen samotným nekonaní príslušného súdu, ale aj takou činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, teda k právoplatnému rozhodnutiu vo veci, s ktorou sa obrátil na súd. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. II. ÚS 64/99, I. ÚS 98/99, I. ÚS 10/98).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovil porušenie práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote v zmysle ustanovenia čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 tohto rozhodnutia.

3. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné

právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 60 000 Sk z dôvodu, že viac ako 5 rokov žije „v pretrvávajúcom pociťovaní poníženosti, bezmocnosti, nepríjemnosti, úzkosti a neistoty vyplývajúcej zo situácie, keď mám právny záujem o nakladanie s nehnuteľnosťami ...“ (predmetom sporu je určenie vlastníctva k pozemku, ktorý si mal sťažovateľ kúpiť v roku 1957 a postavil si na ňom rodinný dom, pričom v roku 1997 pri dedičskom konaní po nebohej manželke sa dozvedel, že rodinný dom a pozemok vyvlastnil v roku 1968 československý štát), a ako 93-ročný dôchodca poberajúci dôchodok za bezvládnosť, so zlým zdravotným stavom zhoršeným právnou neistotou rád by sa dozvedel výsledok súdneho konania ešte za svojho života („... nemôžem zomrieť skôr, než sa dozviem, ako skončí môj súdny spor, či nechám potomkom dom, ktorý som s nimi vystaval ...“).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy primerané finančné zadosťučinenie, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy (napr. I. ÚS 15/02). Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd z ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde a s prihliadnutím na všetky okolnosti zakladajúce namietané porušenie označeného práva, ako aj na správanie sťažovateľa (pozri bod 2 tejto časti) uznal podľa zásad spravodlivosti za odôvodnené priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk.

4. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil úhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom vo výške 44 517 Sk, ktorú vyčíslil podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 591/2002 Z. z. o odmenách komerčných právnikov za poskytovanie právnej pomoci tarifnou odmenou nasledovne:

„Hodnota veci – predmetu sporu (bez garáží) podľa znal. posudku č. 113/97 je 1 044 644.- Sk.

Vo veci som vykonal tieto tri jednotlivé úkony právnej pomoci, honorované tarifnou odmenou:

1/ Prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom   á   14 739.- Sk
(podľa § 16 ods. 1 písm. a), § 13 ods. 1 a ods. 8 cit. vyhlášky)

2/ Písomné podanie na ústavný súd dňa 29. 4. 2003   á   14 739.- Sk
(podľa § 16 ods. 1 písm. c), § 13 ods. 1 a ods. 8 cit. vyhlášky)

3/ Účasť na ústnom pojednávaní pred Ústavným súdom SR dňa 13. 10. 2003
(podľa § 16 ods. 1 písm. d), § 13 ods. 1 a ods. 8 cit. vyhlášky)

á   14 739.- Sk

Ku každému úkonu účtujem režijný paušál 100.- Sk, t. j. 3 x 100.- Sk á   300.- Sk

Trovy právneho zastúpenia celkom: 44 517.- Sk“

Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov jeho právneho zastúpenia v zmysle citovanej vyhlášky (§ 13 ods. 8, § 16, § 18 v spojení s § 1 ods. 3), a to za tri úkony právnej pomoci (prevzatie a príprava zastupovania, spísanie sťažnosti, spísanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu), čo predstavuje odmenu (po zaokrúhlení) vo výške 13 200 Sk (za jeden úkon 4 270 Sk a režijný paušál 128 Sk), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnomu zástupcovi sťažovateľa na jeho účet vedený v Slovenskej sporiteľni, a. s., pobočke Košice – mesto.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 citovanej vyhlášky, ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania - ochrana základných ľudských práv a slobôd - je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'učinením,

ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde), a ani hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred okresným súdom.

Podľa § 1 ods. 3 citovanej vyhlášky výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka. Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok roku 2002 bola 12 811 Sk.

Odmenu za účasť na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom ústavný súd nepriznal, lebo ústne pojednávanie neprinieslo ďalšie objasnenie veci a ústavný súd vo veci rozhodol na základe skutočností zistených zo sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z na vec sa vzťahujúcich súdnych spisov. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej vo veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva, ústavný súd jej prerokovanie na ústnom pojednávaní nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03). Z uvedených dôvodov ústavný súd neuznal trovy právneho zastúpenia sťažovateľa v ním požadovanej výške.

Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je odôvodnená aplikácia ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, že prisúdená náhrada trov právneho zastúpenia zodpovedá platným právnym predpisom, a preto uložil okresnému súdu povinnosť zaplatiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa v sume 13 200 Sk.

5. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

Vyhlásené v Košiciach 10. novembra 2003